

ZBORNIK DOBRIH PRAKS S PODROČJA VZGOJE IN VARSTVA PREDŠOLSKIH OTROK V CO-WORKING PROSTORIH

Sofinancira
Evropska unija

Projekt št. 2021-1-IT02-KA210-SCH-000029425

VSEBINA

VSEBINA	1
1. UVOD.....	2
1.1. DELO IN IGRA: PORAST OTROKOM PRIJAZNIH SKUPNIH DELOVNIH PROSTOROV	2
2. POMEN INVESTIRANJA V VZGOJO IN VARSTVO PREDŠOLSKIH OTROK	3
2.1. BOLJŠE USKLAJEVANJE POKLICNEGA IN DRUŽINSKEGA ŽIVLJENJA ZAPOSLENIH STARŠEV.....	4
2.1.1. Razpoložljivost storitev s področja predšolske vzgoje in varstva otrok kot ključni dejavnik udeležbe žensk na trgu dela	5
3. VZGOJA IN VARSTVO PREDŠOLSKIH OTROK V EVROPI	7
3.1. OTROŠKO VARSTVO V EU	8
3.2. VRZEL V VARSTVU OTROK	10
3.3. NEFORMALNE STORITVE IN PROGRAMI S PODROČJA VZGOJE IN VARSTVA PREDŠOLSKIH OTROK	11
4. NABOR NAVDIHUJOČIH PRAKS V EVROPI: STORITVE S PODROČJA VZGOJE IN VARSTVA PREDŠOLSKIH OTROK V SKUPNIH DELOVNIH PROSTORIH.....	12
4.1. MERILA ZA IZBOR DOBRIH PRAKS.....	12
4.2. METODOLOGIJA.....	13
5. SKLEPNE UGOTOVITVE	24
6. VIRI.....	26
7. PRILOGA	29

" Financirano s strani Evropske unije. Izražena stališča in mnenja so zgolj stališča in mnenja avtorja/-jev in ni nujno, da odražajo stališča in mnenja Evropske unije ali Evropske izvajalske agencije za izobraževanje in kulturo (EACEA). Zanje ne moreta biti odgovorna niti Evropska unija niti EACEA. "

1. UVOD

Trajnosten način življenja v zadnjih desetletjih ne narašča le na ravni posameznikov, temveč tudi na ravni podjetij, ki si v ta namen čedalje bolj prizadevajo vzpostavljati skupne delovne prostore. Prostorji za skupno delo oz. skupni delovni prostori (angl. »co-working spaces«) so se pojavili v gospodarstvu t. i. "sharing economy". To so okolja za sodelovanje, ki spodbujajo inovacije in ustvarjalnost pod sloganom "delati sam skupaj".

Medtem ko se o tem pred dobrimi dvajsetimi leti še ni govorilo, mednarodna raziskava na temo co-workinga *Global Coworking Survey*, ki so jo izvedli pri DeskMag¹, kaže, da je do konca leta 2019 po svetu 2,2 milijona ljudi delalo v skupnih delovnih prostorih. Med ključnimi razlogi za takšen porast strokovnjaki izpostavljajo vzpon nove generacije delavcev - predvsem podjetnikov in samostojnih podjetnikov -, ki z delom v nekonvencionalnih pisarnah in novimi delovnimi praksami, rušijo tradicionalne načine dela (kako in kje delati).

Podatki kažejo, da je število ameriških delavcev, ki vsaj občasno delajo na daljavo, leta 2016 doseglo 43 % (Mann in Adkins, 2017). Podobno število se pojavlja tudi v Evropski uniji, pri čemer se kaže, da ima fleksibilno delo številne pozitivne vidike, vključno z večjo produktivnostjo, svobodnim upravljanjem časa in usklajevanjem poklicnega in družinskega življenja (Hayman, 2009). Po drugi strani pa lahko **flesibilno delo povzroči težave pri usklajevanju dela in varstva otrok** (Oldenkamp et al., 2018) in tako postane vir težav (Allen et al., 2013 v Orel)². Medtem ko lahko prekrivanje poklicnega in zasebnega življenja predstavlja oviro za poklicni razcvet, nestandardni delovni urniki - včasih obravnavani tudi kot paradoks avtonomije (Shevchuk et al., 2018) - negativno vplivajo na zadovoljstvo s poklicnim/družinskim življenjem (Davis in Tuttle, 2017). Starši, ki imajo težave pri usklajevanju podjetniških dejavnosti z družinskimi obveznostmi in/ali živijo v državah z nizko stopnjo zagotavljanja vzgoje in varstva predšolskih otrok, običajno iščejo boljše pogoje, ki jim pomagajo pri reševanju konfliktnih situacij, poleg tega pa si prizadevajo krepiti družbeno življenje in ustvarjajo nadaljnje poklicne priložnosti. **Družinam prijazni skupni delovni prostori se kot inovativen način usklajevanja poklicnega in družinskega življenja kažejo kot možna alternativa nastali situaciji.**

1.1. DELO IN IGRA: PORAST OTROKOM PRIJAZNIH SKUPNIH DELOVNIH PROSTOROV

V zadnjih letih so se preoblikovali tudi skupni delovni prostori, saj so pričeli naslavljanje potrebe različnih ciljnih skupin. Posamezniki lahko svoje delovne prostore najdejo v ustvarjalnih, hekerskih prostorih (Merkel, 2015), kreativnih centrih (Rus in Orel, 2015) ali v hibridnih mešanicah različnih vrst delovnih prostorov (Foth et al., 2018; Marchegiani in Arcese, 2018), kjer lahko uresničijo svoje delovne in življenjske cilje. Zdi se, da visokokvalificirani delavci, ki delajo na več lokacijah, za opravljanje svojih delovnih nalog ne uporabljajo izključno le prenosnih računalnikov (Ojala in Pyöriä, 2018), saj se je povečalo tudi povpraševanje po uporabi orodij, kot so 3D tiskalniki in drugih pripomočkov (Kianian et al., 2015). Od spoštovanja enakosti spolov (Intaratat, 2018) do podpore družinskemu življenju (Schuermann, 2014), co-working prostori svojim uporabnikom olajšajo prebijanje skozi pasti samostojnega in prilagodljivega dela.

Zaradi vse večjega povpraševanja se je industrija skupnih delovnih prostorov začela spreminjati. Nastajati so začeli novi, strukturno zaznamovani podjetniški sistemi. **Določeni co-working prostori po vsem svetu ponujajo delne ali popolne storitve s področja otroškega varstva in druge povezane podporne storitve.** Na primer, londonski Third Door, ki ponuja svoj center za varstvo otrok, deluje že skoraj desetletje in zagotavlja

¹ Dostopno na: <https://www.deskmag.com/en/>.

² Orel, M. (2019/forthcoming). Supporting work-life balance with the use of coworking spaces. Equality, Diversity and Inclusion: An International Journal.

podporo pri ustvarjanju zdravega in uravnoveženega življenja posameznikov, vpetih v prožne oblike dela (Johnson, 2018). Podobne prostore lahko najdemo tudi v drugih večjih mestih po svetu – Trehaus je svoja vrata odprl v Singapurju, Collab and Play v Los Angelesu in Easy Busy v Berlinu (Blokland, 2018). Zdi se, da je skupnostna naravnost takšnih prostorov spodbudila razpoložljivost neformalnega varstva otrok, od katerega bi lahko imeli koristi zaposleni starši. **Kljub temu je v Evropi večina skupnih delovnih prostorov še vedno "neprimernih" za zaposlene starše z otroki** – 40 % jih dovoljuje pse ves delovni dan, četrtnina dovoljuje vstop otrokom, če 2 % pa jih ponuja varstvo otrok³.

IDENTIFIKACIJA IN ZBIranJE PRIMEROV DOBRIH PRAKS V EVROPI V ZVEZI S STORITVAMI S PODROČJA VZGOJE IN VARSTVA PREDŠOLSKIH OTROK (ECEC) V SKUPNIH DELOVNIH PROSTORIH

Navkljub vse večjemu zanimanju strokovnjakov⁴ za otrokom prijazne skupne delovne prostore, je med literaturo na to temo zaznati **pomanjkanje raziskav o pomenu usklajevanja poklicnega in družinskega življenja**. Prav zato smo želeli zbrati in predstaviti primere navdihujočih praks oz. primerov skupnih delovnih prostorov, ki nudijo storitve s področja vzgoje in varstva predšolskih otrok. To pomeni, da projekt **Co-baby** naslavlja pomembno vrzel v sicer naraščajočem zanimanju o skupnih delovnih prostorih.

Pričujoči zbornik predstavlja primere dobrih in navdihujočih praks, povezanih z otrokom prijaznimi skupnimi delovnimi prostori, ki ponujajo storitve s področja vzgoje in varstva predšolskih otrok. Dobre/navdihujoče prakse v Evropi smo opredelili in zbrali na podlagi vzpostavljene metodologije (podrobneje v nadaljevanju). Ugotovitve bodo v veliko pomoč strokovnjakom in vzgojiteljem predšolskih otrok (izvajalcem kulturnih organizacij, združenj, knjižnic, ki ponujajo igrive/izobraževalne dejavnosti, co-baby programov, baby parking, igralnic, otroških prostorov, varuš, izobraževalnih kmetij, družinskih centrov), vodjem skupnih delovnih prostorov in staršem, saj je dejavnost namenjena ozaveščanju o pomenu razvoja na področju vzgoje in varstva predšolskih otrok.

Ugotovitve in zbrani primeri dobrih praks bodo prispevali k:

- zapolnitvi pomanjkanja informacij z raziskovanega področja in sprejetju novih ukrepov za usklajevanje poklicnega in zasebnega življenja na vseh ravneh in v vseh evropskih regijah;
- ozaveščanju vodij sodelujočih organizacij o priložnostih za razvoj lastnih organizacij;
- izmenjavi znanja in izkušenj;
- ozaveščanju o raznolikosti in pestrosti pristopov v okviru vzgoje in varstva predšolskih otrok.

2. POMEN INVESTIRANJA V VZGOJO IN VARSTVO PREDŠOLSKIH OTROK

V zadnjem desetletju je vzgoja in varstvo predšolskih (ECEC) deležna vse večje pozornosti v raziskavah, politikah in pedagoških razpravah tako na ravni EU kot na nacionalni ravni po vsem svetu. Zanimanje za politiko so deloma spodbudile raziskave, ki so pokazale pomen kakovostnih zgodnjih izkušenj za **kognitivni, socialni in čustveni razvoj otrok ter za njihov dolgoročni uspeh v šoli in poznejšem življenju**. Poleg tega so se oblikovalci politik zaradi pomislekov glede enakosti osredotočili na to, kako lahko dostop do kakovostnih storitev v zgodnjem otroštvu ublaži nekatere negativne učinke prikrajšanosti in prispeva k **socialnemu vključevanju**. To še posebej velja za otroke iz prikrajšanih socialno-ekonomskih okolij. Hkrati se večina nosilcev oblasti zaveda potrebe po cenovno dostopnih in zanesljivih visokokakovostnih sistemih vzgoje in

³ Global Coworking Survey 2018

⁴ Berbegal-Mirabent, J. What Do We Know about Co-Working Spaces? Trends and Challenges Ahead. Sustainability 2021, 13, 1416. Dostopno na: <https://doi.org/10.3390/su13031416>.

varstva predšolskih z namenom spodbujanja **enakih možnosti na trgu dela in lažjega usklajevanja poklicnih in družinskih obveznosti**. Ugotovitve prav tako kažejo, da pravičen in enakopraven dostop do visokokakovostnih sistemov vzgoje in varstva predšolskih otrok krepi temelje vseživljenjskega učenja ter podpira družine pri naslavljanju raznolikih potreb (OECD, 2001). Naložbe v vzgojo in varstvo predšolskih otrok imajo prav tako velik potencial pri ustvarjanju delovnih mest. Nedavna raziskava Mednarodne organizacije dela (ILO) kaže, da bi vsakoletno vlaganje 1,1 % BDP v predšolsko vzgojo in varstvo ter 1,8 % BDP v dolgotrajno oskrbo do leta 2035 v Evropi ustvarilo dodatnih 26,7 milijona delovnih mest.

Navkljub skupnim prizadevanjem in sprejemanju ukrepov za izboljšanje kakovosti storitev s področja vzgoje in varstva predšolskih otrok, so med evropskimi državami precejšnje razlike v kakovosti storitev in vrstah razpoložljivih storitev s področja predšolske vzgoje in varstva otrok ter številu ur na teden, ki jih otroci običajno obiskujejo. Čeprav so bili barcelonski cilji na ravni EU v povprečju doseženi, nekatere države članice precej zaostajajo, razlike pa so še vedno prisotne zlasti pri otrocih iz gospodinjestev z nižjimi dohodki in pri najmlajši skupini otrok. Glede na to je Evropska komisija predlagala revizijo⁵ barcelonskih ciljev, da bi ustvarila nov zagon za spodbujanje udeležbe otrok v predšolski vzgoji in varstvu⁶ med državami članicami ter tako pomagala povečati udeležbo žensk na trgu dela in odpraviti **razlike v zaposlenosti med spoloma**⁷.

2.1. BOLJŠE USKLAJEVANJE POKLICNEGA IN DRUŽINSKEGA ŽIVLJENJA ZAPOSLENIH STARŠEV

Razpoložljivost in (cenovna) dostopnost visokokakovostnih ustanov za varstvo otrok so ključnega pomena za udeležbo žensk in moških s skrbstvenimi obveznostmi na trgu dela⁸. Cenovno dostopne in visokokakovostne storitve otroškega varstva ne pomagajo le pri **usklajevanju poklicnega in družinskega življenja**, kar spodbuja udeležbo žensk na trgu dela in krepi enakost spolov, temveč tudi prispevajo k lažjemu in hitrejšemu vključevanju otrok iz deprivilegiranih okolij. Čeprav je Evropski svet že leta 2002 v Barceloni določil cilje glede razpoložljivosti visokokakovostnih in cenovno dostopnih ustanov za varstvo predšolskih otrok (tj. 90 % otrok od tretjega leta starosti do obvezne šolske starosti in 33 % otrok, mlajših od treh let) in se je ponudba storitev predšolske vzgoje in varstva v Evropi povečala, predstavlja usklajevanje poklicnega in zasebnega življenja še vedno velik izziv številnim staršem, zlasti ženskam. zlasti ženske.

Čeprav so ženske v Evropski uniji vse bolj usposobljene in po dosežkih na področju izobraževanja prekašajo moške, je njihova udeležba na trgu dela in s tem ekonomska neodvisnost še vedno precej nižja kot pri moških. **Premajhna zastopanost žensk je eden od večjih problemov, ki vplivajo na trg dela v vseh državah članicah Evropske unije (EU)**. Kljub nekaterim izboljšavam je razlika v zaposlenosti med spoloma še vedno precejšnja in je leta 2021⁹ znašala kar 10,8 odstotne točke; kar pomeni, da je delež delovno aktivnih moških za 10,8 odstotne točke večji od deleža zaposlenih žensk.

Razlike v zaposlenosti med spoloma se v državah članicah EU zelo razlikujejo. Leta 2021 je bila najmanjša vrzel v Litvi (1,4 odstotne točke), sledile so Finska (2,0 odstotne točke), Estonija (3,7 odstotne točke) in Latvija (4,8 odstotne točke). Te štiri države so bile edine države članice EU, v katerih razlika v zaposlenosti med spoloma ni presegla 5 odstotnih točk. Na drugi strani lestvice je pet držav članic zabeležilo vrzel, ki je presegala ali bila enaka 15 odstotnim točkam, in sicer Češka (15,4 odstotne točke), Malta (16,4 odstotne

⁵ 2020-2025 Gender Equality Strategy, EU Strategy on the Rights of the Child, European Pillar of Social Rights (EPSR) Action Plan.

⁶ SPOROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU, SVETU, EVROPSKEMU EKONOMSKO-SOCIALNEMU ODBORU IN ODBORU REGIJ Unija enakosti: strategija za enakost spolov za obdobje 2020–2025

⁷ Razlika v zaposlenosti med spoloma pomeni razliko v odstotnih točkah med stopnjo zaposlenosti moških in žensk.

⁸ Commission's Strategic Engagement for Gender Equality 2016/-2019.

⁹ [Statistics | Eurostat \(europa.eu\)](https://statistics.eurostat.eu).

točke), Italija (19,2 odstotne točke), Grčija (19,8 odstotne točke) in Romunija (20,1 odstotne točke). To je posledica manjše udeležbe žensk na trgu dela v teh državah¹⁰.

Posledice imajo realne številke v gospodarstvu, ki je zaradi tega na izgubi za 320 milijard evrov na leto. Večino tega zneska sestavljajo zaslužki in socialni prispevki, ki jih je gospodarstvo izgubilo zaradi neudeležbe žensk pri zaposlovanju¹¹. **Eden od glavnih dejavnikov za vrzel v zaposlovanju je neenakomerna porazdelitev skrbstvenih obveznosti med ženskami in moškimi.** Razlika v zaposlenosti med spoloma se bistveno poveča, ko se v družinah rodijo otroci, kar odraža težave žensk pri usklajevanju poklicnih in družinskih obveznosti. Od žensk se še vedno pričakuje, da zagotavljajo neplačano oskrbo v večjem obsegu kot moški, tudi v družinah z dvema zaposlenima, in ostajajo glavne skrbnice otrok in odraslih, ki potrebujejo oskrbo, ter nosijo glavno odgovornost za gospodinjstva opravila. To neravnovesje jim omejuje možnost, da bi sodelovale pri plačanem delu in mu namenjale svoj čas. **Trenutni demografski vzorci in vzorci na trgu dela so zato dodatna spodbuda vladam, da se resno lotijo zagotavljanja predšolske vzgoje in varstva.**

Podatki kažejo, da je bilo med pandemijo COVID-19 usklajevanje poklicnih in družinskih obveznosti za ženske relativno težje. Spomladi 2020 je na primer 20 % zaposlenih mater v primerjavi s 13 % zaposlenih očetov poročalo, da se zaradi družinskih obveznosti vedno ali večino časa težko osredotočijo na delo. V nasprotju s tem je leta 2015 ta delež znašal le 4 % zaposlenih mater in 3 % zaposlenih očetov. V nekaterih državah članicah (Belgija, Nemčija, Nizozemska, Luksemburg, Francija, Estonija) je o teh težavah poročala več kot petina zaposlenih staršev. Razmere so se med pandemijo izboljšale, vendar se ženske še vedno soočajo z večjimi težavami¹².

2.1.1. Razpoložljivost storitev s področja predšolske vzgoje in varstva otrok kot ključni dejavnik udeležbe žensk na trgu dela

Razpoložljivost kakovostnih storitev predšolske vzgoje in varstva ter drugih storitev za delo in družino daje ženskam več možnosti za zaposlitev in ustvarjanje družine. Študija, ki je bila izvedena leta 2017 in je analizirala statistične podatke o državah v podatkovni zbirki OECD, je pokazala povezavo med **razpoložljivostjo otroškega varstva in višjimi stopnjami zaposlenosti mater**. Pri pregledu rezultatov politik s področja vzgoje in varstva predšolskih otrok so raziskovalci pokazali, da so bili deleži otrok, vključenih v formalno otroško varstvo, najvišji v državah, kjer so bile tudi najvišje stopnje udeležbe mater na trgu dela. Povezava med udeležbo mater na trgu dela in stopnjo vključenosti v sisteme vzgoje in varstva predšolskih otrok je še posebej močna pri materah, katerih najmlajši otrok je mlajši od treh let. V državah z najvišjimi stopnjami udeležbe na trgu dela (s polnim ali krajšim delovnim časom) med materami majhnih otrok, kot so Danska, Luksemburg, Nizozemska, Portugalska, Slovenija in Švica, je tudi visok delež majhnih otrok, vključenih v predšolsko vzgojo in varstvo (slika 2). Podobna povezanost je tudi pri materah, katerih najmlajši otrok je star od 3 do 5 let, vendar je šibkejša kot pri materah mlajših otrok.

V državah z nizko ponudbo predšolske vzgoje in varstva, kot so Avstrija, Češka, Finska, Grčija, Italija in Poljska, se pomanjkanje razpoložljivosti predšolske vzgoje in varstva za najmlajše otroke nadomešča z obsežno uporabo neformalnih oblik varstva otrok. Te storitve so na splošno neregulirano varstvo, ki ga organizirajo otrokovi starši na otrokovem domu ali drugje, zagotavljajo pa ga sorodniki, prijatelji, sosedje, varuške ali varuške. Z izjemo Češke imajo te države tudi nadpovprečne stopnje zaposlenosti mater. Vendar pa je

¹⁰ Eurostat (2023): Gender statistics.

¹¹ Eurofound (2020): 'Women and labour market equality: Has COVID-19 rolled back recent gains? Publications Office of the European Union, Luxembourg.

¹² PREDLOG SKUPNEGA POROČILA KOMISIJE IN SVETA O ZAPOSLOVANJU.

kakovost teh storitev predmet razprav, saj lahko skrbnikom v nekaterih primerih primanjkuje strokovnega znanja, poleg tega pa takšni načini varstva otrokom ne nudijo nujno dovolj priložnosti za socialno interakcijo z drugimi otroki (OECD, 2011).

Neenakopravno vlogo žensk kot skrbnic krepi nezadostna ponudba dostopnega in cenovno ugodnega visokokakovostnega otroškega varstva za otroke, mlajše od treh let. Evropska nevladna organizacija za družinske organizacije COFACE¹³ poudarja pomen tega in predlaga tri načine, kako ženskam pomagati pri usklajevanju poklicnega in družinskega življenja: (1) finančna sredstva za različne oblike pomoči staršem; (2) družinam prijazna ureditev dela; (3) dostopne, kakovostne in cenovno ugodne storitve otroškega varstva.

Pomanjkanje razpoložljivih ustanov za varstvo otrok v veliki meri določa, ali lahko ženske z otroki še naprej delajo. Nedavna študija Organizacije za gospodarsko sodelovanje in razvoj (OECD) potrjuje ključno **povezavo med varstvom otrok in udeležbo žensk na trgu dela:**

*‘Cenovno dostopna in kakovostna predšolska vzgoja in varstvo z ustreznim številom ur na teden lahko prispeva k večji udeležbi žensk na trgu dela. Zaposleni starši, zlasti matere, pogosteje zapustijo trg dela ali delajo manj ur, da bi prevzeli obveznosti varstva otrok, zlasti ko so otroci majhni. Zato ženske potrebujejo kakovostno in cenovno dostopno predšolsko vzgojo in varstvo, da bi se lahko vrstile na delo z gotovostjo, da je za njihove otroke dobro poskrbljeno, in da bi dosegle boljše ravnovesje med poklicnim in zasebnim življenjem’.*¹⁴

Podatki potrjujejo, da je razlika v zaposlenosti med spoloma tesno povezana s skrbstvenimi obveznostmi. Leta 2021¹⁵ je 27,9 % žensk, starih od 25 do 49 let, ki niso delovno aktivne, navedlo, da je skrb za otroke ali odrasle, ki potrebujejo oskrbo, glavni razlog, da ne iščejo zaposlitve, v primerjavi z le 8,0 % moških. V obdobju pred pandemijo leta 2019 sta ti številki znašali 32,6 % oziroma 7,6 %¹⁶. Evropski inštitut za enakost spolov (EIGE) navaja, da skrbstvene obveznosti 7,7 milijona žensk v Evropi zadržujejo na trgu dela in številne ženske omejujejo, da delajo le s krajšim delovnim časom: 29 % žensk, ki delajo s krajšim delovnim časom, je kot glavni razlog navedlo skrbstvene obveznosti, medtem ko je bilo takih le 6 % moških¹⁷. **Na splošno je razlika v zaposlenosti med spoloma v primerjavi z moškimi in ženskami znašala 4 odstotne točke med osebami brez otrok in 18 odstotnih točk med osebami z otroki. Razlika v zaposlenosti med spoloma je torej večja pri starših, zlasti pri materah.**

Težave pri usklajevanju poklicnih in družinskih obveznosti so glavna ovira večji **zastopanosti žensk na trgu dela.**

Čeprav je v večini držav članic model dvojnega zaslužka (oba partnerja delata polni delovni čas) ali spremenjeni model hranilca družine (eden od partnerjev dela s krajšim delovnim časom, drugi s polnim) nadomestil model moškega hranilca družine, je razlika med spoloma glede neaktivnosti in dela s krajšim delovnim časom še vedno velika - 31 % žensk dela s krajšim delovnim časom v primerjavi z 8 % moških. Nizozemska ima najvišjo stopnjo zaposlenih s krajšim delovnim časom: 76,4 % žensk in 26,2 % moških dela s

¹³ COFACE (2017), Who cares? A study on the challenges and needs of family carers in Europe.

¹⁴ OECD (2017), Starting Strong, dostopno na: <http://www.oecd.org/education/starting-strong-2017-9789264276116-en.htm>

¹⁵ Labour Force Survey (LFS) for the EU-27.

¹⁶ EIGE, Research note on gender equality and the socio-economic impact of COVID-19, (2021), p. 15, Gender equality and the socio-economic impact of the COVID-19 pandemic | European Institute for Gender Equality (europa.eu).

¹⁷ PRIPOROČILO SVETA o reviziji barcelonskih ciljev o predšolski vzgoji in varstvu.

krajšim delovnim časom. **Za zmanjšanje razlik v zaposlenosti med spoloma je ključnega pomena, da je zagotavljanje formalnega varstva otrok združljivo z delom s polnim delovnim časom.** To preprečuje, da bi bil eden od staršev, običajno mati, prisiljen delati s krajšim delovnim časom.

3. VZGOJA IN VARSTVO PREDŠOLSKIH OTROK V EVROPI

V Evropi večina otrok začne osnovnošolsko izobraževanje pri šestih letih. Trenutno v Evropski uniji živi 31 milijonov otrok, ki so mlajši od 6 let in so potencialni uporabniki sistemov s področja vzgoje in varstva predšolskih otrok. Vendar pa vsi otroci nimajo enakega dostopa do njihovih storitev, saj obstajajo velike razlike v starosti, pri kateri so otroci upravičeni do zanje zagotovljenega mesta v vzgoji in varstvu predšolskih otrok (glej sliko 1). **Ponekod še vedno ne zagotavljajo dobre kakovosti vzgoje in varstva predšolskih otrok, mlajših od treh let** (stopnja udeležbe otrok, mlajših od treh let, v polovici držav EU še vedno nižja od 33 %). V povprečju je 34 % ali približno 5 milijonov otrok, mlajših od 3 leta, vključenih v vzgojo in varstvo. Le osem evropskih držav (Danska, Nemčija, Estonija, Latvija, Slovenija, Finska, Švedska in Norveška)¹⁸ zagotavlja mesto v vzgoji in varstvu predšolskih otrok za vsakega otroka kmalu po njegovem rojstvu (od 6 do 18 mesecev), pogosto takoj po koncu dopusta za nego in varstvo otroka. Dostopnost je precej boljša za starejše otroke. Skoraj polovica evropskih držav zagotavlja vključitev od tretjega leta starosti dalje, vse več držav pa določa obvezno obiskovanje v zadnjem(-ih) letu(-ih) predšolske vzgoje in varstva otrok.

Jasna vzgojna vsebina za vse otroke, ki jo podaja visokoizobraženo osebje in podpirajo usklajene politike je značilna predvsem za države nordijske, baltske in balkanske regije. V teh državah sta vzgoja in varstvo integrirana (enovita) za vse predšolske otroke, ki še niso šoloobvezni. Vseeno pa v nekaterih od teh držav še vedno s težavo zagotavljajo dostop vsem otrokom in imajo nizko stopnjo udeležbe¹⁹. Med državami EU so najnižje stopnje udeležbe otrok, starih štiri leta in več, zabeležili v Grčiji (68,8 %), na Slovaškem (77,8 %), v Romuniji (78,6 %), na Hrvaškem (79,4 %) in v Bolgariji (79,9 %). V povprečju so stopnje udeležbe otrok, ki jim grozi revščina ali socialna izključenost, precej nižje od stopenj udeležbe njihovih vrstnikov iz premožnejših družin²⁰.

Definicija vzgoje in varstva predšolskih otrok:

Vzgoja in varstvo otrok od rojstva do obveznega primarnega izobraževanja, ki sta zakonsko urejena, kar pomeni, da delujeta v skladu s predpisi, minimalnimi standardi in/ ali postopki priznavanja.

Vključujeta:

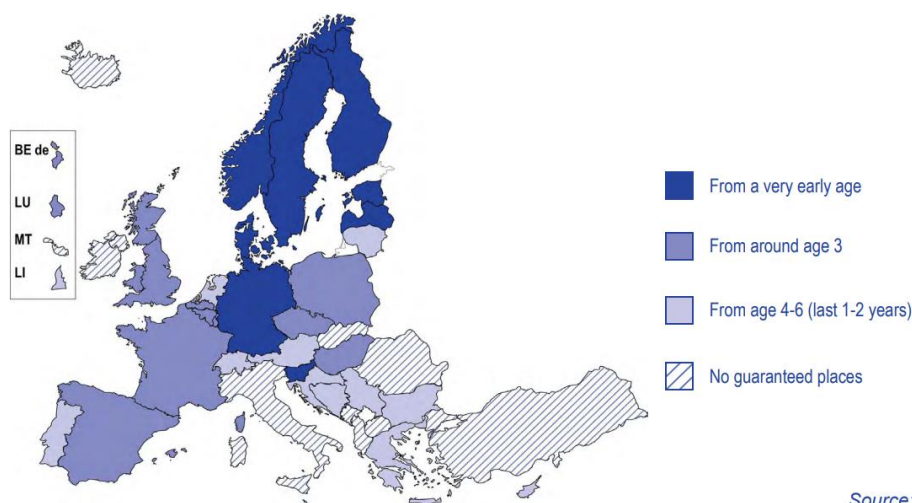
- javni, zasebni in prostovoljni sektor;
- institucionalno varstvo in vzgojo ter varstvo na domu.

¹⁸ European Commission/EACEA/Eurydice (2019): Key Data on Early Childhood Education and Care in Europe – 2019 Edition. Eurydice Report. Luxembourg: Publications Office of the European Union.

¹⁹ Early childhood education and care arrangements for younger children vary in different countries and it is difficult to provide meaningful international comparisons of participation rates.

²⁰ European Commission/EACEA/Eurydice (2022) Structural Indicators for Monitoring Education and Training Systems in Europe.

Slika 1: Starost otrok, ki imajo zagotovljeno mesto v vzgoji in varstvu predšolskih otrok, 2018/2019²¹

3.1. OTROŠKO VARSTVO V EU

Med državami EU obstajajo velike razlike v trajanju vključenosti otrok v formalno predšolsko vzgojo in varstvo ter v obsegu neformalne (družinske) oskrbe med tretjim letom starosti in začetkom formalnega šolanja (glej sliko 2)²². V Sloveniji, na Danskem, v Belgiji, na Portugalskem, v Estoniji in Litvi je več kot 80 % otrok vključenih v organizirano formalno učenje in varstvo 30 ur ali več na teden. Nasprotno pa je v strukturirane formalne programe, ki trajajo enako dolgo in v isti starosti, vključenih le približno 15 % otrok v Švici, 24 % na Nizozemskem, 25 % v Avstriji in 11 % v Romuniji. V nekaterih državah, kot so Danska, Slovenija, Portugalska in Belgija, se formalno varstvo otrok večinoma izvaja za polni delovni čas (več kot 30 ur na teden), medtem ko na Nizozemskem, v Avstriji, Španiji in Švici starši večinoma koristijo varstvo otrok za krajši delovni čas (manj kot 30 ur na teden). Razlogi za nizko udeležbo v formalnem varstvu so lahko v ovirah pri dostopu, pa tudi v izraženih željah. Starši in negovalci se lahko odločijo, da si bodo za varstvo otroka poskrbeli v lastni režiji, s pomočjo razširjene družine ali neformalne mreže.

Katera oblika varstva otrok prevladuje?²³

Leta 2020 so za več kot polovico (53,4 %) vseh otrok, mlajših od treh let, v EU skrbeli izključno starši, kar je za 13,4 % več kot leta 2019. Po drugi strani je bila **skoraj tretjina (32,3 %) otrok, mlajših od treh let, v formalnem varstvu vsaj eno uro na teden** (-8,5 % v primerjavi z letom 2019), za petino (20,9 %) pa so vsaj eno uro na teden skrbeli stari starši, drugi sorodniki ali poklicni vzgojitelji (-19,3 % v primerjavi z letom 2019). Te spremembe odražajo učinek ukrepov COVID-19, ki so jih države članice EU sprejele za nadzor širjenja virusa. Nasprotno pa je bilo 80,5 % oziroma 95,3 % otrok, starih od treh let do minimalne starosti za obvezno šolanje ter od minimalne starosti za obvezno šolanje do 12 let, deležnih formalnega varstva.

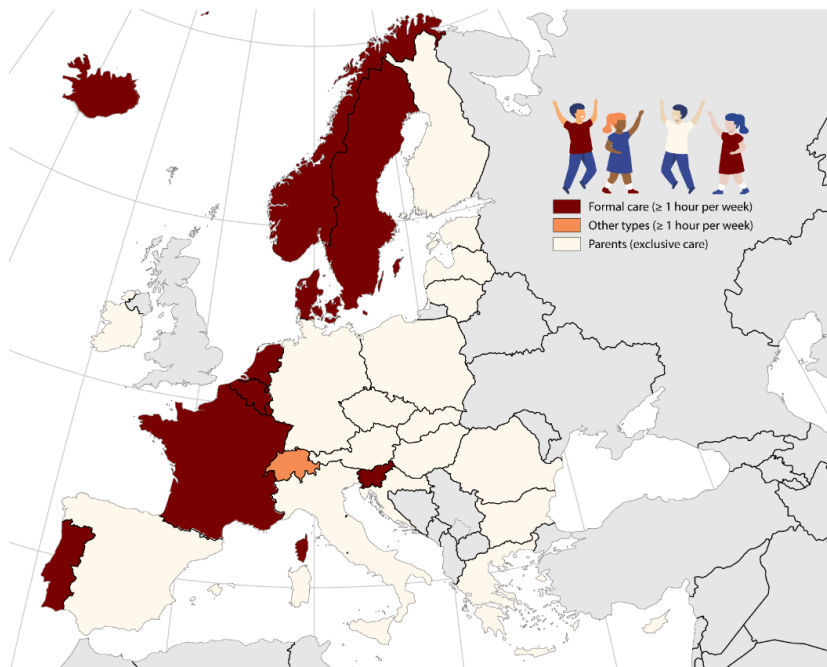
²¹ Med evropskimi državami obstajajo velike razlike v starosti, pri kateri so otroci upravičeni do zagotovljenega mesta v vzgoji in varstvu predšolskih otrok.

²² Eurostat 2020. Children in formal childcare or education by age group and duration - % over the population of each age group - EU-SILC survey.

²³ Eurostat 2020. Living conditions in Europe - childcare arrangements.

Delež otrok, mlajših od treh let, za katere so skrbeli le starši, se je med državami članicami EU zelo razlikoval, od najnižjega 21,9 % na Nizozemskem in Portugalskem ter 29,1 % na Danskem do več kot 65,0 % na Češkem (66,3 %), v Litvi (69,5 %) in Bolgariji (71,8 %), najvišji pa je bil v Nemčiji (80,2 %).

Slika 2: Oblika varstva, Otroci, stari manj kot 3 leta, 2020

Vir: Eurostat, 2020

Skoraj tretjina otrok, mlajših od treh let, je v formalnem varstvu

Kadar za otroke ne skrbijo izključno starši, so lahko deležni formalnega varstva, na primer v dnevni centrih ali vrtcih. Skoraj tretjina otrok (32,3 %) v EU je bila vključena v formalno otroško varstvo vsaj eno uro na teden, 60 % otrok več kot 30 ur na teden, preostalih 40 % pa manj kot 30 ur na teden. Med državami članicami EU je Danska zabeležila največji delež otrok, vključenih v vsaj eno uro formalnega otroškega varstva na teden, in sicer dve tretjini (67,7 %), sledijo Nizozemska (67,6 %), Luksemburg (63,2 %) in Francija (57,2 %).

Na drugi strani lestvice je najmanjši delež otrok, ki prejemajo formalno varstvo, na Češkem in Slovaškem (4,8 %), sledijo Romunija (6,8 %), Madžarska (10,5 %) in Poljska (11,2 %).

Približno petina otrok, mlajših od treh let, je bila vključena v druge oblike varstva

Druge oblike varstva vključujejo varstvo, ki ga zagotavljajo poklicni vzgojitelji ali stari starši, drugi člani gospodinjstva (razen staršev), drugi sorodniki, prijatelji ali sosedje. Le 5,8 % otrok, mlajših od treh let, v EU je bilo v tej vrsti varstva najmanj 30 ur na teden, dodatnih 15,1 % otrok pa manj kot 30 ur na teden.

Neenakosti v predšolski vzgoji in varstvu

Podatki iz raziskave Evropske unije *Statistika o dohodkih in življenjskih pogojih* (EU-SILC) razkrivajo, da obstajajo statistično pomembne razlike v udeležbi v predšolski vzgoji in varstvu v polovici vseh držav EU za otroke, ki so v slabšem socialno-ekonomskem položaju glede na dohodek gospodinjstva, izobrazbo matere, tveganje revščine ali socialno izključenost (Flisi in Blasko, 2019). V številnih državah OECD je **večja verjetnost, da bodo otroci uporabljali predšolsko vzgojo in varstvo, če prihajajo iz razmeroma ugodnih socialno-ekonomskih okolij**, medtem ko otroci iz prikrajšanih družin - pogosto tisti, ki bi od udeležbe v formalnem predšolskem varstvu in varstvu lahko največ pridobili - nesorazmerno pogosto izpuščajo to možnost. To velja

za otroke, ki so starejši in mlajši od predšolske starosti (od treh do vključno petih let), vendar so vrzeli pogosto še posebej velike pri zelo majhnih otrocih, mlajših od treh let²⁴.

V povprečju je bilo v letu 2017 za otroke, stare od 0 do 2 let, iz evropskih OECD držav v gospodinjstvih z nizkimi dohodki za tretjino manj verjetno, da bodo vključeni v predšolsko vzgojo in varstvo (v centrih, na domu in v organiziranem družinskem varstvu otrok), kot za otroke v gospodinjstvih z visokimi dohodki. V nekaterih državah, kot sta Francija in Irska, je razlika v stopnjah udeležbe otrok iz družin z visokimi in nizkimi dohodki presegla 40 odstotnih točk. To je zelo zaskrbljujoče, saj lahko neenakopraven dostop do predšolske vzgoje in varstva pomeni, da se razvojne razlike med otroki iz prikrajšanih okolij in drugimi povečajo že pred začetkom osnovne šole, saj se lahko ohranijo in celo povečajo, ko otroci napredujejo v šoli (OECD, 2017). Nasprotno pa je za Dansko značilna visoka stopnja vključenosti majhnih otrok v predšolsko vzgojo in varstvo, in sicer ne glede na raven dohodka staršev (OECD, 2020)²⁵.

3.2. VRZEL V VARSTVU OTROK

V večini držav članic EU, vendar ne v vseh, obstaja obdobje, ko družine z majhnimi otroki ne morejo izkoristiti dobro plačanega dopusta za nego in varstvo otroka ali zagotovljenega (ali drugače državno podprtega) mesta v predšolski vzgoji in varstvu²⁶. **To obdobje imenujemo vrzel v varstvu otrok** (angl. *childcare gap*). Med državami članicami EU so velike razlike, od tega, da vrzeli v varstvu otrok ni (na Danskem, v Nemčiji, Sloveniji, na Finskem in Švedskem, na Norveškem ter po nekaterih ocenah v Estoniji in na Malti, glej sliko 2), do pet oz. šest let (v Litvi, na Irskem, v Italiji in Romuniji). Razlika med dopustom za varstvo otrok in predšolsko vzgojo in varstvom je pomembna, ker določa možnosti staršev, ki bi bile brez državne podpore lahko omejene na zasebno varstvo (za tiste, ki si ga lahko privoščijo) in/ali neformalno varstvo (če je na voljo). Družine z majhnimi otroki, ki si težko zagotovijo mesto v subvencioniranem predšolskem varstvu in vzgoji, se lahko odločijo za neformalno varstvo (varuška, sorodniki ali drugih odrasli). Trenutno je predšolska vzgoja in varstvo na domu zelo razširjena, vendar ni na voljo mednarodno primerljivih statističnih podatkov o tem, za koliko otrok skrbijo varuške. Starši, ki si teh možnosti ne morejo privoščiti ali so jim nedostopne, so lahko prisiljeni zapustiti trg dela. To pogosteje prizadene ženske kot moške, saj je bolj verjetno, da bodo zapustile trg dela ali skrajšale svoj delovni čas, ko postanejo starši²⁷.

Kazalnik vrzeli v otroškem varstvu kaže, da se družine v večini evropskih držav soočajo z dolgim obdobjem brez ustreznega plačanega dopusta za varstvo otrok in brez zagotovljenega mesta v predšolski vzgoji in varstvu.

V družinah z več majhnimi otroki lahko dolga vrzel v varstvu otrok ob slabo razvitih javnih storitvah predšolske vzgoje in varstva privede do tega, da je eden od staršev (običajno mati) prisiljen zapustiti trg dela in skrbeti za otroka(-e) brez ustreznega nadomestila. Slika 2 prikazuje razliko med koncem najdaljšega dopusta za nego in varstvo otroka z "ustreznim nadomestilom" (v nadaljevanju besedila "dopust za nego in varstvo otroka") in najzgodnejšim začetkom splošnega jamstva za mesto v predšolski vzgoji in varstvu. Evropske države so razvrščene glede na dolžino vrzeli pri varstvu otrok. Na levi strani, kjer ni označena nobena vrzel, so države z dobro usklajenimi politikami glede dopusta za nego in varstvo otroka ter predšolske vzgoje in varstva. Vse te države se celo nekoliko prekrivajo, ko so starši še vedno upravičeni do nekaj tednov dopusta za nego in varstvo otroka, vendar je mesto v javno subvencionirani ponudbi predšolske vzgoje in varstva že

²⁴ Who uses childcare? Background brief on inequalities in the use of formal early childhood education and care (ECEC) among very young children

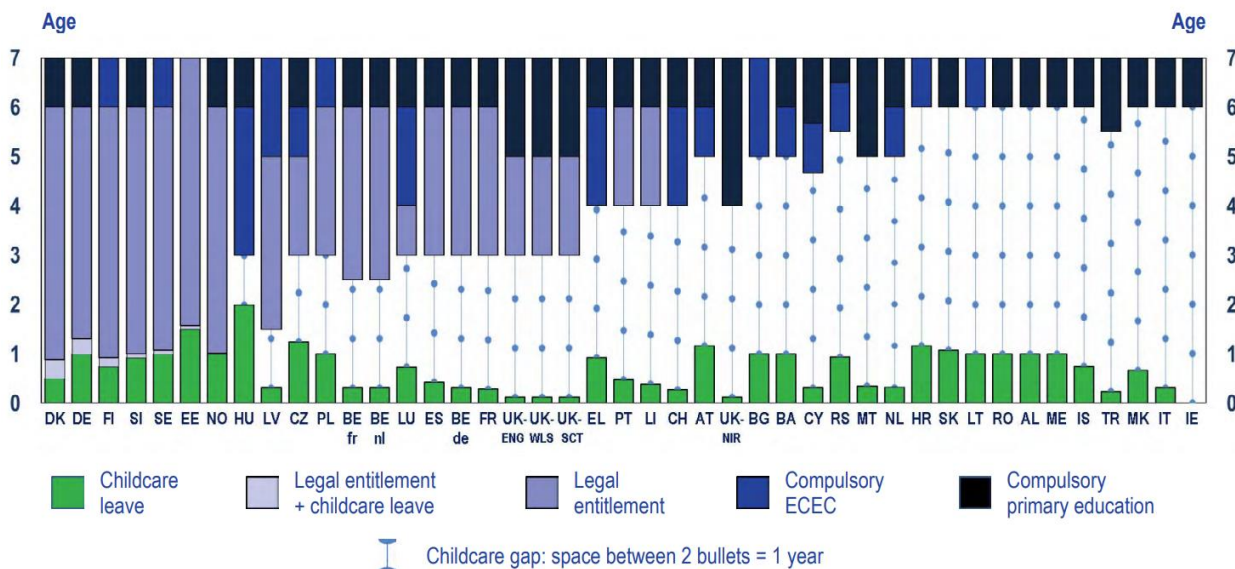
²⁵ Indicator B2. How do early childhood education systems differ around the world?

²⁶ Madeline Nightingale and Barbara Janta (2020): The childcare gap in EU Member States. Luxembourg: Publications Office of the European Union. Produced for the European Platform for Investing in Children (EPIC).

²⁷ Grunow, D. and Evertsson, M. (Eds). 2016. Couples' transitions to parenthood: Analysing gender and work in Europe. Cheltenham: Edward Elgar Publishing.

zagotovljeno. Prekrivanje se pojavi, če tako mati kot zlasti oče izkoristita najdaljši dopust. Države, v katerih ni vrzeli pri varstvu otrok, odobrijo dolg dopust za varstvo otrok (najmanj 10 mesecev) in imajo enotne sisteme predšolske vzgoje in varstva, ki zagotavljajo zakonsko pravico do subvencioniranega, vendar ne brezplačnega mesta.

Slika 3: Vrzeli v varstvu otrok, 2018/19

Vrzeli v varstvu otrok označuje čas, ko otrok ni vključen v dopust za nego in varstvo otroka ali nima zagotavljenega mesta v predšolski vzgoji in varstvu. To je obdobje, ko morajo družine z majhnimi otroki sprejeti težke odločitve o tem, ali naj ostanejo doma, ali naj poskušajo dobiti mesto v javni ustanovi za predšolsko vzgojo in varstvo, za katero je veliko povpraševanje, ali pa naj (in kako) plačajo drago zasebno ustanovo za vzgojo in varstvo predšolskih otrok.

3.3. NEFORMALNE STORITVE IN PROGRAMI S PODROČJA VZGOJE IN VARSTVA PREDŠOLSKIH OTROK

Storitve vzgoje in varstva predšolskih otrok se lahko izvajajo v formalnih okoljih, kot so dnevni centri, vrtci in osnovne šole, v neformalnih okoljih, vključno z domovi²⁸. Medtem ko so formalne ustanove za vzgojo in varstvo predšolskih otrok pomemben del celostnega razvoja otrok s poudarkom na akademskih spretnostih ter z vnaprej določenimi in normativnimi rezultati, pa postajajo neformalne ustanove vzgoje in varstva predšolskih otrok za življenje otrok in njihovih družin vse bolj pomembne.

Majhni otroci, predvsem otroci iz ranljivih okolij, so še posebej izpostavljeni marginalizaciji in izključenosti iz formalnega izobraževanja, saj je v številnih državah izobraževanje obvezno šele pri treh letih ali celo pozneje, pri šestih letih starosti. V tem kontekstu razpoložljivost in kakovost neformalnih storitev in programov vzgoje in varstva predšolskih otrok pogosto dopolnjujejo ali celo nadomeščajo formalne učne priložnosti in zadovoljujejo potrebe, ki jih formalno izobraževanje spregleda, zlasti za najbolj marginalizirane otroke, kot so otroci migrantov in priseljencev (UIS, 2022b). Kot taki predstavljajo pomemben most od doma do formalnega

²⁸ Razlika med temi tremi pristopi do izobraževanja je predvsem administrativne narave. Formalno izobraževanje je povezano s šolami in ustanovami za usposabljanje; neformalno izobraževanje s skupinami skupnosti in drugimi organizacijami; priložnostno izobraževanje pa zajema tisto, kar ostane, npr. interakcije s prijatelji, družino in sodelavci.

šolanja in ključno podporo pri vključevanju vseh otrok²⁹. Neformalne izobraževalne ustanove lahko ljudem iz različnih družbenih slojev omogočijo sodelovanje v bolj interaktivnem in priložnostnem okolju v primerjavi s formalnim izobraževanjem. Neformalne in priložnostne ustanove vzgoje in varstva predšolskih otrok zato pomembno prispevajo h grajenju skupnosti, saj zagotavljajo varen prostor za igro, učenje, interakcijo in komunikacijo med vsemi člani skupnosti.

Neformalne storitve s področja vzgoje in varstva predšolskih otrok imajo lahko različne oblike v različnih ustanovah in na različnih lokacijah (javne knjižnice, igrišča, družinski centri, materinski centri, igralni avtobusi, športni klubi), odvisno od lokalnega konteksta, npr. igralne skupine, igralna središča itd..

4. NABOR NAVDIHUJOČIH PRAKS V EVROPI: STORITVE S PODROČJA VZGOJE IN VARSTVA PREDŠOLSKIH OTROK V SKUPNIH DELOVNIH PROSTORIH

4.1. MERILA ZA IZBOR DOBRIH PRAKS

Obstoječa literatura na temo skupnih delovnih prostorov SPS (ali o otrokom prijaznih skupnih delovnih prostorov) nam ne ponuja kriterijev, na podlagi katerih bi lahko ocenjevali otrokom prijazne skupne delovne prostore. Spodnji model temelji na pregledu različnih virov literature in predstavlja izhodišče za oblikovanje kriterijev za nabor primerov dobrih praks.

1. Visoka stopnja vključenosti skupnosti:

- a. aktivna vloga vodje skupnosti (ali gostiteljev skupnosti)
 - uporaba različnih mehanizmov za posredovanje odnosov med uporabniki delovnega prostora
 - dejavnosti mreženja za izboljšanje sodelovanja (in morebitno podporo zaposlenim staršem)
 - neformalna dogajanja za krepitev družbenih odnosov (in potencialna čustvena podpora za zaposlene starše)
 - vključevanje drugih uporabnikov v sodelovanje pri neformalnem varstvu otrok
 - zagotavljanje vedenjske in kulturne ustreznosti (t. i. sociomapiiranje)
 - razumevanje potreb in pričakovanj vseh uporabnikov (analiza prošenj, pritožb, izvedba kratkih anket)
- b. Aktivna vloga zaposlenih staršev pri samoorganizaciji vsakodnevnega varstva otrok
 - uporaba različnih neformalnih mehanizmov za posredovanje odnosov med uporabniki delovnega prostora, ki so starši
 - organiziranje neformalnega varstva otrok v okviru prostora za skupno delo
 - spodbujanje drugih uporabnikov k sodelovanju z otroki

2. Posebne prostorske značilnosti:

- a. sedežna ureditev, ki pospešuje interaktivnost in komunikacijo
- b. organiziranje območij, ki temeljijo na dejavnostih
- c. zagotavljanje ločenih prostorov za posebne objekte in opremo za otroke

²⁹ ICDI. (2022). Play for Inclusion: A handbook for non-formal services supporting young refugee children and families. Leiden: International Child Development Initiatives.

4.2. METODOLOGIJA

Okvir analize in raziskovalna vprašanja. Analiza uporablja kvalitativne in kvantitativne raziskovalne metode. Za odgovor na raziskovalna vprašanja in navedene kriterije za izbor dobrih praks so bile izvedene naslednje raziskovalne dejavnosti:

Raziskovalna dejavnost 1 - Zbiranje podatkov in pregled literature na temo skupnih delovnih prostorov (spletni viri, poročila, publikacije itd.): Cilj te raziskovalne dejavnosti je bil pridobiti jasno predstavo o splošnem stanju na področju politik vzgoje in varstva predšolskih otrok po vsej EU ter o obstoječih otrokom prijaznih skupnih delovnih prostorih. Za zbiranje dobrih praks je Javni zavod Mala ulica pripravil skupni dokument Excel na platformi Google Drive, ki so ga izpolnili vsi partnerji. Partnerske organizacije so opredelile dobre prakse v skladu z izbranimi in opisanimi izbirnimi kriteriji ter izpolnile pripravljeno preglednico, ki jo je pripravil Javni zavod Mala ulica in je vključevala naslednje:

- Ime organizacije/dobre prakse
- Kontakt določene osebe, ki bo izpolnila spletni vprašalnik za vodje skupnih delovnih prostorov/vodje skupnosti
- Vrsta organizacije
- Financiranje
- Pristop k uporabnikom in njihovim željam
- Poklicni profil/predznanje zaposlenih
- Delovni čas
- Zagotavljanje storitev vzgoje in varstva predšolskih otrok
- Število vključenih otrok (v povprečju na dan)
- Značilnosti prostora(-ov)
- Posebna opremljenost prostora

Partnerska organizacija je poskušala opredeliti naslednje število dobrih praks glede na predlagano razdelitev geografskih območij:

- **Mala Ulica** (5 iz srednje Evrope),
- **The Apartment** (10 iz južne Evrope),
- **ISSA** (15 iz severne Evrope).

Raziskovalna dejavnost 2 - Spletna anketa (vprašalnik za vodstvo in/ali vodje skupnosti izbranega skupnega delovnega prostora): Cilj te raziskovalne dejavnosti je bil pridobiti dodaten vpogled in bolj "žabji pogled" na temo otrokom prijaznih skupnih delovnih prostorov. Ta metoda je omogočila dodaten vpogled in bolj poglobljeno razumevanje vprašanj, ki so se pojavila pri pregledu literature.

Vprašalnik za vodje in/ali vodje skupnosti

V okviru metodologije za prepoznavanje in zbiranje primerov dobrih v Evropi na temo skupnih delovnih prostorov, ki obsegajo storitve s področja predšolske vzgoje, smo razvili spletni vprašalnik anketo (za *podrobnosti glej vprašalnik v prilogi*). Namen vprašalnika in poznejše spletne ankete je bil odgovoriti na naslednje raziskovalno vprašanje:

- Kateri so glavni dejavniki/kriteriji za preoblikovanje skupnih delovnih prostorov v otrokom prijazno organizacijo?

Da bi odgovorili na to na videz preprosto vprašanje, je bil oblikovan kratek vprašalnik, ki je upošteval že razvita in dogovorjena merila na podlagi pregleda literature in pogovorov s projektnimi partnerji. Vprašalnik se osredotoča na dve glavni temi, povezani z otrokom prijaznimi skupnimi delovnimi prostori (upoštevajoč mnenja respondentov):

1. Stopnja vključenosti skupnosti (tu je bil glavni poudarek na merjenju pomembnosti aktivne vloge vodij skupnosti pri vzpostavljanju otrokom prijaznih skupnih delovnih prostorov v primerjavi z aktivno vlogo zaposlenih staršev pri samoorganizaciji varstva otrok.
2. Pomen posebnih prostorskih značilnosti, ki omogočajo organizacijo varstva otrok v skupnih delovnih prostorih.

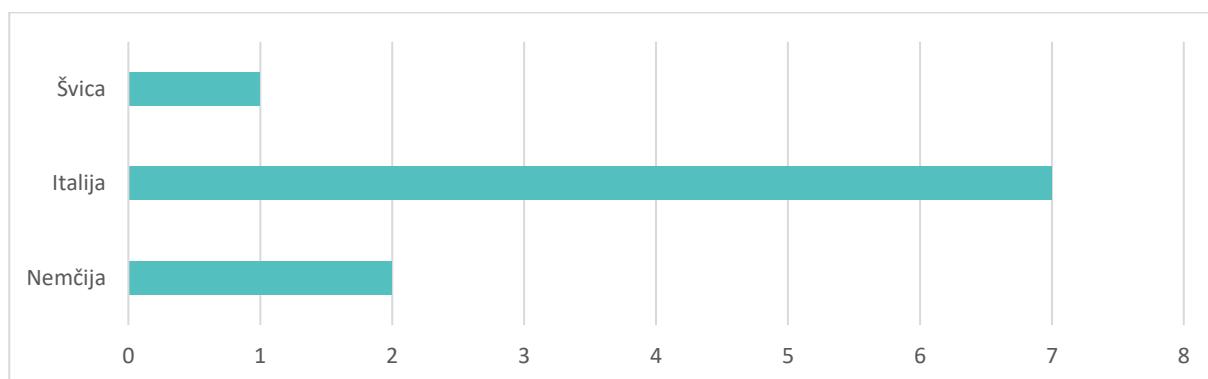
Vprašalnik je bil pripravljen v angleškem jeziku in preveden v italijanski jezik.

Anketa

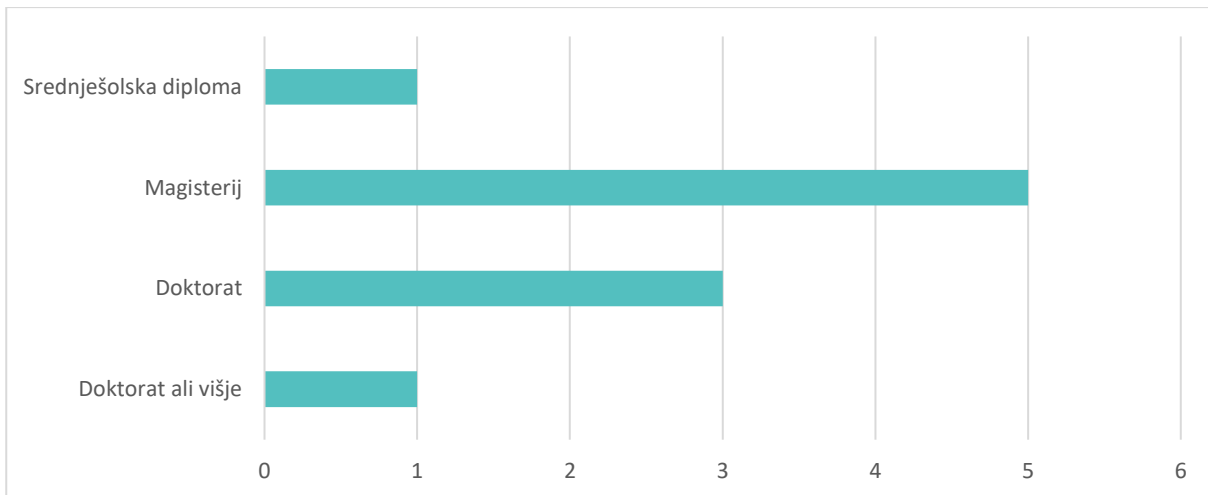
Spletna anketa je bila poslana partnerjem, s katerimi je bila dogovorjena strategija za motiviranje potencialnih anketirancev. Ta strategija je v veliki meri temeljila na aktiviranju družbenih omrežij partnerjev projekta Co-baby in njihovih partnerskih organizacij (skupnih delovnih prostorov) v različnih državah. Povezava do ankete je bila v Mali ulici in ISSA poslana na 26 naslovov iz naslednjih držav: Švica, Nemčija, Slovaška, Anglija, Portugalska, Avstrija, Severna Irska, ZDA in Singapur. V Italiji je bila povezava razposlana na 15 naslovov, tudi prek Facebooka. Čeprav je bil ta del zelo pomemben za našo raziskavo, saj nam je zagotovil dragocene informacije in podatke o prednostih, slabostih in izboljšavah, povezanih z inovacijami in sodelovanjem na področju vzpostavljanja družinam prijaznih skupnih delovnih prostorov, je bila udeležba anketirancev zelo nizka. Od 17. avgusta, ko smo poslali vprašalnike, do konca septembra 2022 smo dobili le **10 odgovorov**, in sicer iz **Švice ter Nemčije in Italije**.

V nadaljevanju sledijo osnovne informacije o naših anketirancih. Namenjene so kot osnovni pregled zbranih informacij o anketirancih in organizacijah, ki jih zastopajo. Ta pregled je treba upoštevati pri razlagi rezultatov, saj kaže, kdo so bili naši anketiranci. Priloga vključuje podrobnejši seznam institucij anketirancev.

Slika 4: Število respondentov po državah

Slika 5: Respondenti in njihova najvišja stopnja izobrazbe

Slika 6: Vloga respondentov v organizaciji

Vloga v organizacij?	Število zaposlenih?
GENERALNI DIREKTOR	1
Glavni izvršni direktor - vodja projekta inkubacije	1
Soustanovitelj in vodja	1
Soustanovitelj in koordinator prostora za dojenčke	1
Koordinator	1
Direktor in koordinator	1
Ustanovitelj in vodja	1
Ustanovitelj in partner	1
Kwbaby pedagoginja	1
Predsednik korporacije	1

Slika 7: Nekatero značilnosti sodelujočih organizacij

Ime organizacije	Vrsta organizacije	Zaposleni	Koliko otrok na dan (v povprečju) uporablja storitve vaše organizacije?	Koliko uporabnikov dela/obiskuje vašo organizacijo na dan (v povprečju)?
Associazione Co-Cò/CO-STANZA cooperativa	Zasebna organizacija	19	2	60
juggleHUB Coworking	Zasebna organizacija	10	6	25
Kwbaby	Zasebna organizacija	5	7	500
Nest creative innovation factory srl	Zasebna organizacija	11	30	80
Oblò srls	Zasebna organizacija	1	12	8
Qf srl	Zasebna organizacija	4	20	1
Sumo societa cooperativa sociale/progetto Lab Altobello	Zasebna organizacija	8	12	10
The Magic Barn	Zasebna organizacija	6	30	10
The Village Coworking	Zasebna organizacija	1	6	5
Work'n'Kid - Coworking mit Kind	Zasebna organizacija	5	5	10

Glavni uporabniki otrokom prijaznih delovnih prostorov so družine, starši in podjetniki ter nenazadnje vsi, ki iščejo prostore, prijazne skupnosti. Nekateri iščejo udobne in dobro opremljene prostore (npr. z brezžičnim internetom), kjer lahko delajo z drugimi in se povezujejo. Nekateri koristijo storitve za sobivanje z otroki in igralnice za svoje otroke.

- Starši, ki želijo začeti delati;
- Zaposleni, ki imajo možnost delati zunaj pisarne podjetja;
- Zaposlene in samozaposlene matere in očetje na starševskem dopustu;
- Starši, katerih otroci obiskujejo vrtec, vendar potrebujejo varstvo po pouku ali pomoč pri odmorih v vrtcu itd;
- Ustanovitelji in zagonske ekipe z otroki;
- Udeleženci, ki želijo ali morajo s seboj pripeljati svoje otroke.

8 organizacij, ki so odgovorile na vprašalnik (glej sliko 8), ponuja storitve s področja predšolske vzgoje, da bi bile svojim uporabnikom bolj prijazne do otrok. Večinoma ponujajo/izvajajo **tradicionalni model dnevnega varstva** (strokovno varstvo otrok - 4 anketiranci), **različne pakete varstva otrok** (dnevno, urno visokokakovostno varstvo otrok skupaj z možnostjo krajšega delovnega časa in celodnevna varstva - 1 anketiranec), **varstvo otrok in dojenčkov** (1 anketiranec) in **druge povezane podporne storitve**, kot so: eksperimentalne storitve za otroke in knjižnica igrača na podlagi regionalne zakonodaje VENETO za starostno skupino 0-3 leta, storitve poletnega centra in počitnice, eksperimentalne izobraževalne storitve za otroke od 0-6 let. Druge storitve so lahko povezane z nudenjem različnih storitev in pomoči, na primer pri domačih

nalogah, s pomočjo različnih strokovnjakov, kot so logopedi, terapevti za psihomotorični razvoj, pedagogi, vzgojitelji in šolski svetovalci. Poleg tega nekateri ponujajo tudi varstvo otrok na domu in različne tečaje (jeziki, umetniški krožki). Storitve varstva otrok ne zagotavlja podjetje Oblò srls, ki se ukvarja samo s skupnimi delovnimi prostori, temveč podjetje APS CROT Varia Umanità, ki se nahaja znotraj njihovih delovnih prostorov. Združenje zagotavlja vzgojno-izobraževalno storitev za starše za otroke, stare od 10 mesecev do 6 let.

Organizacije se razlikujejo po svojem pristopu do uporabnikov. Na primer, Sumo societa cooperativa sociale/progetto Lab Altobello s svojimi storitvami obravnava različne potrebe posameznikov, zlasti staršev, ki se želijo ponovno vključiti na trg dela. Društvo Magic Barn pri svojem delu z otroki že od nekdaj sledi pristopu Montessori, vendar ne uporablja iste filozofije z enim samim pristopom in se poskuša zgledovati po različnih pedagoških modelih (Munari, Malaguzzi, Lodi, Delway itd.). Kwbaby pri nujenju svojih storitev otrokom, starim od 0 do 6 let, sledi načelom izobraževanja na prostem in v naravi.

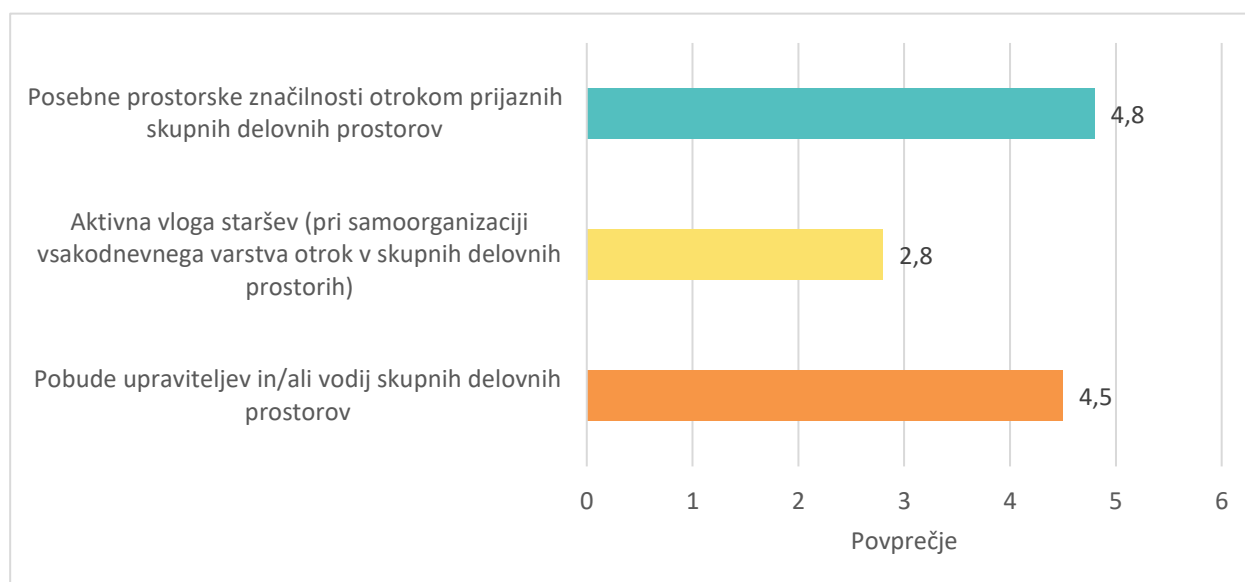
Vir: Kw-baby (Italija)

Slika 8: Nekatero druge značilnosti sodelujočih organizacij

Ime organizacije	Kakšna znanja in spretnosti ter poklicne kvalifikacije imajo zaposleni (poklicni profil zaposlenih)?	Kdo so vaši glavni uporabniki in kaj jih spodbuja k delu v skupnih delovnih prostorih?	Ali vaša organizacija zagotavlja storitve s področja vzgoje in varstva predšolskih otrok?	Koliko otrok na dan (v povprečju) uporablja storitve vaše organizacije?
Associazione Co-Cò/CO-STANZA cooperativa	Zaposlenih ni. Sistem zajema vse samozaposlene delavce ali samostojne podjetnike s številko DDV (vključno z ustanovnimi člani), ki omogočajo neprekinjeno vstopanje in izstopanje v času in prostoru. Med njimi so vodje projektov, strokovnjaki za vprašanja na temo enakosti spolov in enakih možnosti, vodje skupnosti socialnega varstva, pedagogi, psihoterapevti, svetovalci, umetniki, pedagogi, logopedi.	Specializirani strokovnjaki s področja družbenih ved.	ja	2
juggleHUB Coworking	Različne ravni, vendar nam je bolj pomembno znanje o ljudeh, radovednost in pripravljenost na učenje.	Imamo različne uporabnike; tudi veliko staršev, ki iščejo skupnost, prijazen prostor in varstvo otrok.	ne	6
Kwbaby	1 pedagog, 2 vzgojitelja, 1 koordinator upravljanja, 1 pomočnik.	Uporabniki Kwbaby so družine, ki uporabljajo »co-working« prostore in se ukvarjajo z različnimi sektorji ter kot svobodnjaki iščejo skupne delovne prostore za zmanjšanje stroškov, ustvarjanje mrež ter izvajanje skupnih in podpornih projektov.	ja	7
Nest creative innovation factory srl	Izobraževalci, inženirji in vodstveni delavci.	Samostojni ustvarjalci/podjetniki, digitalni nomadi, zagonska podjetja, zaposleni v podjetjih SmartWorking.	ja	30
Oblò srls	Brez zaposlenih, samo svobodnjaki, prostovoljci ali sodelavci pri projektih.	Samostojni ustvarjalci/podjetniki, ki se ukvarjajo z izobraževanjem, rastjo ali psihofizičnim počutjem, zdravstveni in drugi strokovnjaki.	ja	12
Qf srl	Profesionalni izvajalci izobraževalnih vsebin.	Starši ali samostojni podjetniki z željo po prijaznih in prilagodljivih prostorih, ki bodo ustrezali njihovim potrebam.	ja	20
Sumo societa cooperativa sociale/progetto Lab Altobello	Psihologi/vzgojitelji/izvajalci na trgu dela/izobraževalci.	Samostojni podjetniki, zaposleni v drugih podjetjih, ki so daleč od svojega delovnega mesta. Iščejo udobne prostore, opremljene z	ja	12

		brezžičnim internetom, kjer se je mogoče družiti z drugimi in navezovati stike. Nekateri imajo koristi od storitev s področja vzgoje in varstva predšolskih otrok.		
The Magic Barn	Pedagogi in strokovnjaki s področja izobraževanja.	Starši, ki so svojim otrokom blizu. Svetli prostori.	Ja	30
The Village Coworking	Komunikacija in načrtovanje.	Njihov otrok je v oskrbi strokovne šole za varstvo otrok l'ecoline.	Ja	6
Work'n'Kid - Coworking mit Kind	Posamezniki z izkušnjami varstva otrok.	Starši, ki potrebujejo (prilagodljivo) varstvo otrok.	ne	5

Slika 9: Glavni kriteriji/merila za vzpostavitev otrokom prijaznih skupnih delovnih prostorov

Anketiranci menijo, da je pri vzpostavljanju otrokom prijaznih skupnih delovnih prostorov, pomembno zagotavljanje posebnih prostorskih vsebin, ki se razlikujejo od običajnih skupnih delovnih prostorov (sveži in okusni obroki itd.), ter zagotavljanje ločenih prostorov za otroke. To odraža zavedanje o pomenu storitev, ki morajo zagotavljati varno, vzgojno in skrbno okolje z različnimi možnostmi za razvoj potenciala otrok³⁰. Zdravo, varno in spodbudno okolje skrbi za dobro fizično in psihično počutje otrok, mlajših od treh let, in je bistveno za zagotavljanje visokokakovostnega predšolskega varstva, zlasti kadar³¹:

- spodbuja varnost in dobrobit vsakega otroka;
- je prijazen, dostopen, udoben in ustvarja občutek pripadnosti;
- spodbuja otrokovo igro, raziskovanje, samostojnost in pobudo;
- ponuja materiale, ki lahko zagotovijo smiselne izkušnje za razširitev otrokovih spretnosti ter spodbujajo igro in raziskovanje;

³⁰ PRIPOROČILO SVETA z dne 22. maja 2019 o visokokakovostnih sistemih vzgoje in varstva predšolskih otrok.

³¹ Ionescu M. and Tankersley D. (2016): A QUALITY FRAMEWORK for Early Childhood Practice in Services for Children under Three Years of Age. ISSA – International Step by Step Association.

- podpira (vključno z modeliranjem) zdrave prehranjevalne navade majhnih otrok; zagotavlja, da je na voljo zdrava, starosti primerna izbira hrane, ki je kulturno in regionalno primerna;
- zagotavlja in spodbuja (skupaj z drugimi ključnimi odraslimi) obroke, ki ustrezajo individualnim prehranskim zahtevam otrok (vključno z alergijami na živila);
- upošteva in spodbuja higienske postopke za shranjevanje, pripravo in serviranje hrane;
- razume in ceni raznolikost, ki obstaja med otroki, družinami in skupnostmi.

Takšna okolja otrokom omogočajo, da aktivno sodelujejo pri svojem učenju, s čimer usvajajo nove spretnosti, samozavest, neodvisnost in občutek pripadnosti. Pomembno vlogo pri spodbujanju zdravega psihofizičnega razvoja otrok imajo tudi odrasli, ki naj se z otroki veliko pogovarjajo, berejo, jim omogočajo raziskovanje in eksperimentiranje, se vključujejo v igrive interakcije in nadgrajujejo njihove vsakodnevne dosežke, vključno z rutinskimi postopki (kot so hranjenje, kopanje, priprava na spanje) in prehodi med različnimi dejavnostmi. Igrive interakcije staršev z otroki in igra nasploh spodbujajo otrokovo raziskovanje idej, pridobivanje izkušenj ter predstavljajo učinkovit način podpore učenju.

Storitve s področja vzgoje in varstva predšolskih otrok morajo zagotavljati široko paleto razvojnih izkušenj in uravnoteženih učnih priložnosti na načine, ki otroke nemoteno vključujejo v rutino oskrbe in igre. Temu pritrjujejo tudi anketiranci, ki so kot eno od pomembnih značilnosti otrokom prijaznih skupnih delovnih prostorov opredelili območja, ki temeljijo na dejavnostih, namenjenih otrokom (*angl. »activity-based zones«*).

Anketiranci menijo, da so za boljše usklajevanje poklicnega in družinskega življenja staršev, ki delajo v co-working prostorih, pomembne naslednje storitve/priložnosti:

Vir: Javni zavod Mala ulica – Center za otroke in družine v Ljubljani
Avtor: Klemen Skubic

“Vedno je dobro imeti na voljo svežo malico, aktivnosti za starše in podporne storitve za mamice.”

“Prostor za skupno kosilo, prostor za starše, kjer lahko delajo v bližini svojih otrok, medtem ko se ti prilagajajo na novo okolje.”

“Ločen prostor za otroke (tudi za spanje, previjanje itd.) z ločenimi izhodnimi vrati.”

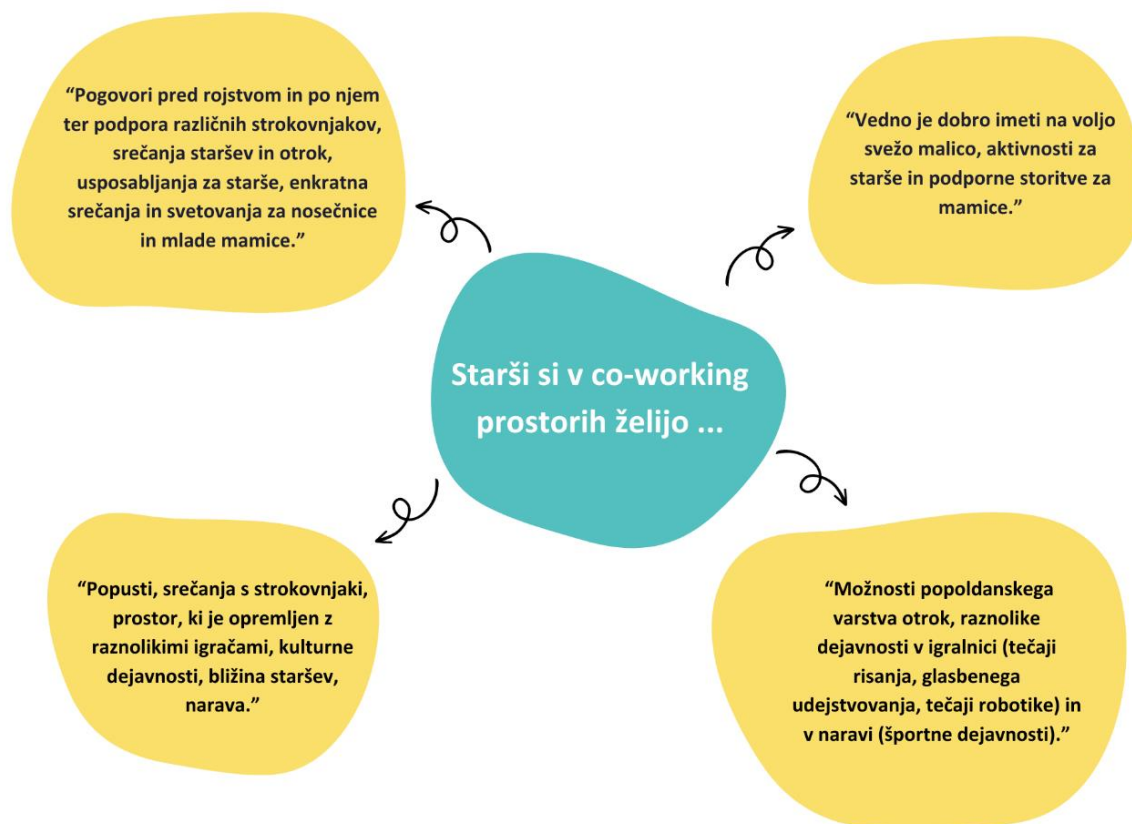
“Ponujamo različne storitve za različne starostne skupine. Aktivnosti za otroke, stare 12/36 mesecev, popoldansko igralnico z nekaterimi večernimi dogodki, občolske dejavnosti za srednje šole, poletne taborne za otroke, stare 6/12 let ...”

“Pogovori pred rojstvom in po njem ter podpora različnih strokovnjakov, srečanja staršev in otrok, usposabljanja samo za starše, enkratna srečanja in svetovanja za nosečnice in mlade mamice.”

“Popusti, srečanja s strokovnjaki, prostor, ki je opremljen z raznolikimi igračkami, kulturne dejavnosti, bližina staršev, narava.”

“Možnosti popoldanskega varstva otrok, raznolike dejavnosti v igralnici (tečajji risanja, glasbenega udejstvovanja, tečajji robotike) in v naravi (športne dejavnosti).”

“Dejavnosti, ki pripomorejo k dobremu počutju, podpora staršem, različna svetovanja, vodja oskrbe (care-manager - oseba, ki usmerja na koristne storitve z omenjenih področij), informacije o možnih izplačilih javnih socialnih prejemkov itd..”

Skupni delovni prostori so znani po visoki stopnji vključenosti skupnosti. Vodje skupnosti imajo pri vzpostavljanju otrokom in staršem prijaznih prostorov pomembno vlogo, saj lahko s ponudbo različnih

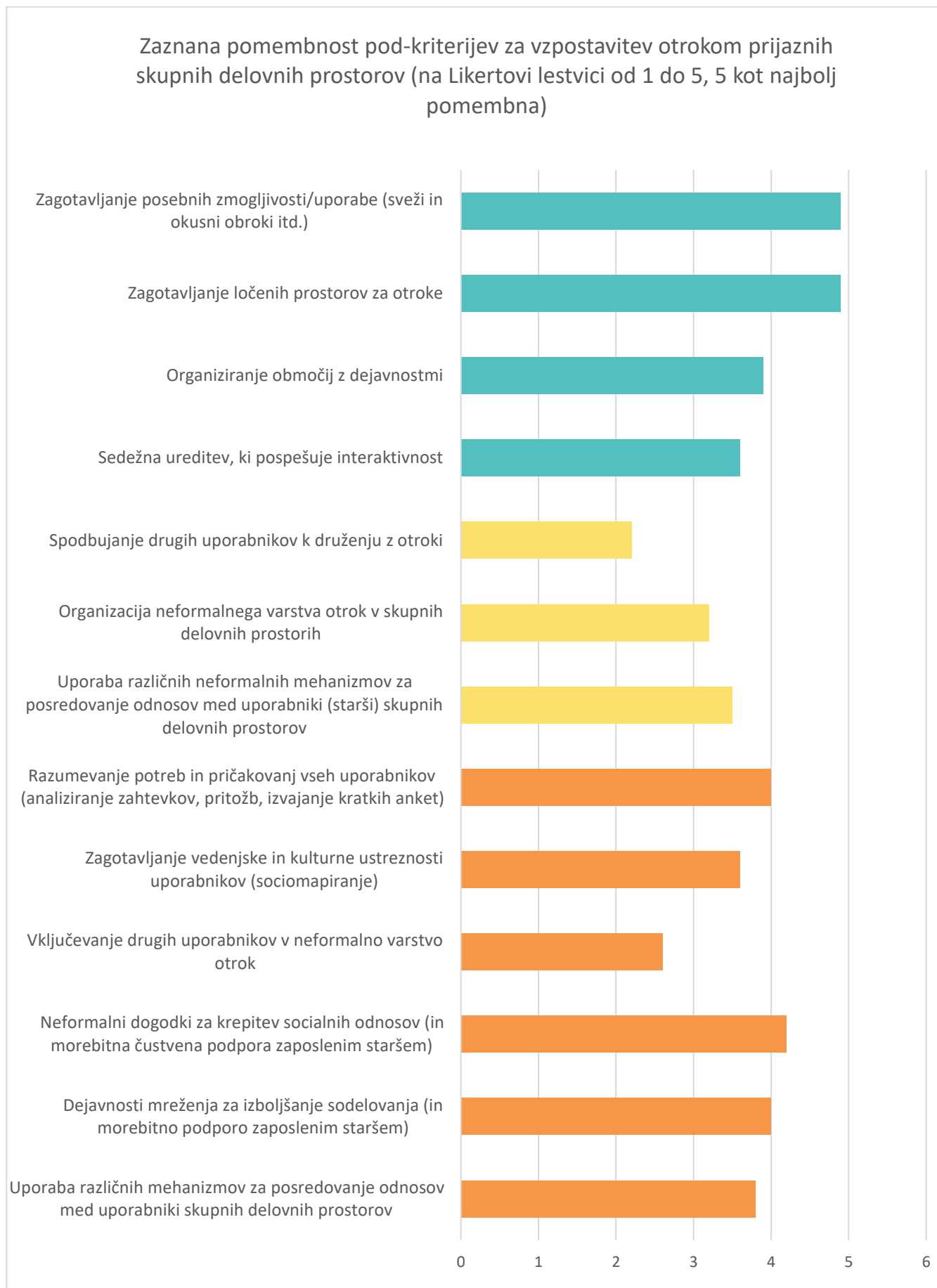
dejavnosti za starše pomagajo pri usklajevanju družinskih in poklicnih obveznosti. **Pobude upraviteljev in/ali vodij skupnih delovnih prostorov** so po mnenju anketirancev drugo najpomembnejše merilo za vzpostavitev otrokom prijaznih skupnih delovnih prostorov. Posebej visoko so ocenili naslednje pobude:

- Organizacija neformalnih dogodkov za krepitev socialnih odnosov (in morebitno čustveno podporo zaposlenim staršem).
- Želja po razumevanju potreb in pričakovanj vseh uporabnikov (analiza prošenj, pritožb, izvajanje kratkih anket).
- Izvajanje različnih dejavnosti mreženja za krepitev medsebojnega sodelovanja (in morebitno podporo zaposlenim staršem).

Vključevanje drugih uporabnikov v neformalno varstvo otrok je bila najmanj pomembna pobuda. To morda ni presenetljivo, saj starši želijo predvsem delati in končati svoje delovne obveznosti tisti dan.

Aktivna vloga staršev (v smislu samoorganizacije vsakodnevnega varstva otrok skupnih delovnih prostorih) je opredeljena kot najmanj pomembno merilo za vzpostavitev otrokom prijaznih skupnih delovnih prostorov. V zvezi s tem so anketiranci kot najpomembnejšo ocenili uporabo različnih neformalnih mehanizmov za posredovanje odnosov med starši kot uporabniki delovnih prostorov, medtem ko so spodbujanje drugih uporabnikov skupnih delovnih prostorov k druženju z otroki opredelili kot najmanj pomembno. To je v skladu s prejšnjo ugotovitvijo, da je vključevanje drugih uporabnikov v neformalno varstvo otrok zaznano kot manj pomembna pobuda.

Slika 10: Specifični kriteriji, ki opredeljujejo otrokom prijazne skupne delovne prostore

5. SKLEPNE UGOTOVITVE

V številnih državah članicah Evropske unije postaja področje zgodnjega otroštva vse bolj pomembna tema, kar je posledica številnih znanstvenih raziskav, ki kažejo na dolgoročne družbene in gospodarske vrednosti vlaganja v otroke. Na ravni posameznika je vključenost v visokokakovostno vzgojo in varstvo predšolskih otrok med drugim povezana z višjimi dohodki, višjo stopnjo izobrazbe, boljšo socialno vključenostjo in boljšim zdravjem otrok in mladostnikov. Vključitev v vzgojo in varstvo predšolskih otrok predstavlja učinkovito orodje za doseganje izobraževalne enakosti za prikrajšane otroke, kot so nekatere skupine migrantov ali manjšin (npr. Romi) in begunski otroci, otroci s posebnimi potrebami ali invalidni otroci, otroci v posebnih oblikah varstva in otroci z ulice, otroci staršev, ki prestajajo zaporno kazen, ter otroci v gospodinjstvih, bolj izpostavljenih tveganju revščine in socialne izključenosti, na primer samohranilskih ali velikih gospodinjstvih. Poleg tega so razpoložljivost, dostopnost in cenovna sprejemljivost visokokakovostnih storitev otroškega varstva ključni dejavniki, ki staršem, še posebej **materam, omogočajo udeležbo na trgu dela.**

Čeprav so bili cilji iz Barcelone na ravni EU v povprečju doseženi, nekatere države članice precej zaostajajo, razlike pa so še vedno zlasti pri otrocih iz gospodinjstev z nižjimi dohodki. Med **evropskimi državami obstajajo tudi precejšnje razlike v kakovosti storitev vzgoje in varstva predšolskih otrok**, vrstah razpoložljivih storitev ter številu ur na teden, ki jih otroci običajno obiskujejo. V številnih državah se družine z majhnimi otroki, ki si težko zagotovijo mesto v subvencioniranem varstvu otrok, lahko odločijo za koriščenje neformalnih oblik varstva (varuške, sorodniki ali drugi odrasli). Starši, ki si teh možnosti ne morejo privoščiti ali so jim nedostopne, so lahko prisiljeni zapustiti trg dela, kar pogosteje prizadene ženske kot moške. Po drugi strani pa težave pri **usklajevanju družinskega in poklicnega življenja vse bolj povzročajo vse bolj fleksibilne oblike dela.** Starši, ki imajo težave pri usklajevanju podjetniških dejavnosti z družinskimi obveznostmi in/ali živijo v državah s slabo ponudbo vzgoje in varstva predšolskih otrok, običajno iščejo rešitve, ki jim pomagajo pri reševanju nastalih situacij. **Družinam prijazni skupni delovni prostori se vse bolj pojavljajo kot možna alternativa temu položaju, kot inovativen način usklajevanja poklicnega in družinskega življenja.** V takšnih okoljih/prostorih je potreba po neformalnih ECEC storitvah vse večja, zlasti ker razpoložljivost in kakovost neformalnih programov s področja vzgoje in varstva predšolskih otrok pogosto dopolnjujeta formalne učne priložnosti in sta ključnega pomena pri vključevanju vseh otrok.

Navkljub vse večjemu zanimanju za otrokom prijazne skupne delovne prostore, je med literaturo na to temo zaznati **pomanjkanje raziskav o pomenu usklajevanja poklicnega in družinskega življenja.** Prav zato smo želeli zbrati in predstaviti primere navdihujočih praks oz. primerov skupnih delovnih prostorov, ki nudijo storitve s področja vzgoje in varstva predšolskih otrok.

V pričujočem zborniku so zbrane pomembne ugotovitve raziskave, ki smo jo izvedli s pomočjo metodologije (vzpostavljenih kriterijev za prepoznavanje in zbiranje dobrih in navdihujočih praks s področja otrokom prijaznih skupnih delovnih prostorov). V okviru metodologije je bil razvit spletni vprašalnik, ki smo ga poslali na identificiranih 26 naslovov (organizacij, ki sočasno nudijo možnost uporabe skupnih delovnih prostorov in varstva otrok) iz naslednjih držav: Švica, Nemčija, Slovaška, Anglija, Portugalska, Avstrija, Severna Irska, ZDA in Singapur. V Italiji je bil spletni vprašalnik razposlan na 15 naslovov, tudi prek družbenega omrežja Facebook. Čeprav je bil ta del zelo pomemben za našo raziskavo, saj nam je zagotovil dragocene informacije in podatke o prednostih, slabostih, prednostnih nalogah in izboljšavah, povezanih z inovacijami in medsebojnim sodelovanjem, je bila udeležba anketirancev zelo nizka. Kljub temu smo pridobili informacije, ki nam bodo pomagale razumeti in **vzpostaviti alternativne rešitve za zagotavljanje neformalnih in visokokakovostnih storitev s področja vzgoje in varstva predšolskih otrok v otrokom prijaznih skupnih delovnih prostorih.**

Ugotovili smo, da anketirane organizacije večinoma izvajajo **tradicionalni model dnevnega varstva** (strokovno varstvo otrok - 4 anketiranci), **različne pakete varstva otrok** (dnevno, urno visokokakovostno varstvo otrok skupaj z možnostjo krajšega delovnega časa in celodnevnega varstva - 1 anketiranec), **varstvo otrok in dojenčkov** (1 anketiranec) in **druge povezane podporne storitve** (4 anketiranci). Anketiranci menijo, da je pri vzpostavljanju otrokom prijaznih skupnih delovnih prostorov pomembno zagotavljanje ločenih prostorov za otroke in posebnih ugodnosti, ki se razlikujejo od običajnih skupnih delovnih prostorov (sveži in okusni obroki itd.). To odraža zavedanje o pomembnosti storitev, ki morajo otrokom zagotavljati varno, vzgojno in skrbno okolje z različnimi možnostmi za razvoj njihovih potencialov. Kot ena od pomembnih značilnosti takšnih prostorov so bili opredeljeni tudi prostori, ki temeljijo na dejavnostih za otroke. Zagotavljanje različnih razvojnih izkušenj in uravnoteženih učnih priložnosti je torej ključnega pomena za nemoteno vključevanje otrok v skrbstveno rutino in igro.

Pobude upraviteljev in/ali vodij skupnih delovnih prostorov so po mnenju anketirancev drugo najpomembnejše merilo za vzpostavitev otrokom prijaznih skupnih delovnih prostorov, saj lahko spodbujajo različne dejavnosti za starše, ki jim pomagajo usklajevati poklicne in družinske obveznosti. Njihove pobude so bile še posebej visoko ocenjene v zvezi z organizacijo neformalnih dogodkov za krepitev socialnih odnosov, željo po razumevanju potreb in pričakovanj vseh uporabnikov ter izvajanjem različnih dejavnosti mreženja za krepitev medsebojnega sodelovanja. Po drugi strani je bila aktivna vloga staršev pri tem izpostavljena kot najmanj pomembna.

Ugotovitve analize primerov dobrih praks otrokom prijaznih skupnih delovnih prostorov bodo pripomogli k ozaveščanju o raznolikosti in pestrosti pristopov v okviru storitev s področja vzgoje in varstva predšolskih otrok ter okrepili zavedanje in znanje vodij skupnih delovnih prostorov o možnostih za nadgradnjo in razvoj lastnih organizacij. To je še posebej pomembno v kontekstu raznolikih izzivov, s katerimi se družba dandanes srečuje. Da bi zagotovili dostopnost storitev s področja vzgoje in varstva predšolskih otrok (javnim ali zasebnim, formalnim, neformalnim ali priložnostnim), je treba storitve oblikovati in zagotavljati ob upoštevanju edinstvenih individualnih potreb vsakega otroka. V visokokakovostnih programih vzgoje in varstva otrok imajo vsi otroci priložnosti za razvoj jezikovnih, socialnih, gibalnih in kognitivnih sposobnosti. Prav zato je Evropska komisija predlagala revizijo ciljev iz Barcelone, da bi ustvarila nov zagon za spodbujanje nadaljnjega zблиževanja udeležbe otrok v predšolski vzgoji in varstvu med državami članicami ter tako pripomogla k večji udeležbi žensk na trgu dela in odpravi razlik v zaposlenosti med spoloma.

Projekt Co-baby je ena od možnih rešitev za reševanje izzivov, s katerimi se soočajo otroci in njihovi starši pri dostopu do ustreznih storitev vzgoje in varstva predšolskih otrok z zagotavljanjem zadostne prostorske pokritosti ponudbe s svojega področja. Pri tem je pomembno, da je otroško varstvo v celoti usklajeno z otrokovo dobrobitjo in posebnimi potrebami zaposlenih staršev ter njihovo potrebo po usklajevanju poklicnega, družinskega in zasebnega življenja.

6. VIRI

Berbegal-Mirabent, J. (2021). 'What Do We Know about Co-Working Spaces? Trends and Challenges Ahead'. *Sustainability* 2021, 13, 1416.

Bruckauf Z. and Hayes N. (2017). Quality of Childcare and Pre-Primary Education: How do we measure it? *Unicef Innocenti Research Brief*. Dostopno na: https://www.unicef-irc.org/publications/pdf/IRB_2017_13.pdf

Birtha M. and Holm K. (2017). Who cares? A study on the challenges and needs of family carers in Europe. COFACE.

COUNCIL RECOMMENDATION of 22 May 2019 on High-Quality Early Childhood Education and Care Systems. Dostopno na: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32019H0605\(01\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32019H0605(01))

COUNCIL RECOMMENDATION of 8 December 2022 on early childhood education and care: the Barcelona targets for 2030. Dostopno na: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32022H1220\(01\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32022H1220(01))

Eurofound (2020). Women and labour market equality: Has COVID-19 rolled back recent gains? Publications Office of the European Union, Luxembourg.

European Commission (2018). REPORT FROM THE COMMISSION TO THE EUROPEAN PARLIAMENT, THE COUNCIL, THE EUROPEAN ECONOMIC AND SOCIAL COMMITTEE AND THE COMMITTEE OF THE REGIONS on the development of childcare facilities for young children with a view to increase female labour participation, strike a work-life balance for working parents and bring about sustainable and inclusive growth in Europe (the "Barcelona objectives"). Dostopno na: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52018DC0273&from=EN>

European Commission (2021). Joint Employment Report 2021. Luxembourg: Publications Office of the European Union.

European Commission/EACEA/Eurydice (2019). 'Key Data on Early Childhood Education and Care in Europe – 2019 Edition. Eurydice Report'. Luxembourg: Publications Office of the European Union.

European Commission / EACEA / Eurydice (2022). *Structural indicators for monitoring education and training systems in Europe – 2022: Overview of major reforms since 2015*. Eurydice background report. Luxembourg: Publications Office of the European Union. Dostopno na: <https://eurydice.eacea.ec.europa.eu/publications/structural-indicators-monitoring-education-and-training-systems-europe-2022>

European Commission (2020). 'A Union of Equality: Gender Equality Strategy 2020-2025'. Dostopno na: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52020DC0152>

European Commission (2016). Strategic Engagement for Gender Equality 2016-2019. Dostopno na: <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/24968221-eb81-11e5-8a81-01aa75ed71a1>

European Commission (2022). Joint Employment Report 2022. As adopted by the Council on 14 March 2022. Dostopno na: <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/316112f2-fda1-11ec-b94a-01aa75ed71a1/language-en>

European Institute for Gender Equality (2021). Gender equality and the socio-economic impact of the COVID-19 pandemic, p. 15. Luxembourg: Publications Office of the European Union.

Eurostat (2020). Children in formal childcare or education by age group and duration - % over the population of each age group - EU-SILC survey.

Eurostat (2020). Living conditions in Europe - childcare arrangements.

Grunow, D. and Evertsson, M. (Eds). (2016). Couples' transitions to parenthood: Analysing gender and work in Europe. Cheltenham: Edward Elgar Publishing.

ICDI. (2022). Play for Inclusion: A handbook for non-formal services supporting young refugee children and families. Leiden: International Child Development Initiatives. Dostopno na: https://icdi.nl/media/uploads/downloads/handbook-play-for-inclusion-part-1-to-4-english1-compressed_1.pdf

Nightingale M. and Janta B. (2020): The childcare gap in EU Member States. Luxembourg: Publications Office of the European Union. Produced for the European Platform for Investing in Children (EPIC).

OECD (2001). Starting Strong: Early Childhood Education and Care, Starting Strong. OECD Publishing, Paris.

OECD (2017). Starting Strong: Key OECD Indicators on Early Childhood Education and Care. OECD Publishing, Paris.

OECD (2016). Who uses childcare? Background brief on inequalities in the use of formal early childhood education and care (ECEC) among very young children. Dostopno na: https://www.oecd.org/els/family/Who_uses_childcare-Backgrounder_inequalities_formal_ECEC.pdf

OECD (2018). How does access to early childhood services affect the participation of women in the labour market? OECD Publishing, Paris.

OECD Indicators (2022): *Indicator B2. How do early childhood education systems differ around the world?* Dostopno na: <https://www.oecd-ilibrary.org/sites/63190ffa-en/index.html?itemId=/content/component/63190ffa-en>

Orel, M. (2019/forthcoming). Supporting work-life balance with the use of coworking spaces. Equality, Diversity and Inclusion: *An International Journal*. Dostopno na: https://www.researchgate.net/publication/333675441_Supporting_work-life_balance_with_the_use_of_coworking_spaces

Rosa Brown E., Lanfredi G., De Silva A., Janta B., Devaux A. (2022). Building a better understanding of the impact of Early Childhood Education and Care on medium- and longterm educational and labour market outcomes in Europe. Luxembourg: Publications Office of the European Union.

Proposal for a COUNCIL RECOMMENDATION on the Revision of the Barcelona Targets on early childhood education and care. Brussels, 8 September 2022. Dostopno na: <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-12003-2022-INIT/en/pdf>

7. PRILOGA

CO-STANZA

Via del Ponte alle Mosse,
32/38 Rosso – 50144 Firenze
Italija
Spletna stran: <https://www.co-stanza.it/>

Kwbaby

via Castiglione, 134
40136, Bologna
Italija
Spletna stran: <https://kilowatt.bo.it/>

Nest creative innovation factory srl

Via Sterpulino 11, Pisa, PI 56121
Italija
Spletna stran: <https://nest2hub.com/>

Oblò srls

c/o Casa Giacomuzzi Moore
Via Marinoni 11, Udine
Italija
Spletna stran: <https://www.spaziooblo.it/>

Qf srl

Via Giulio Cesare Procaccini, 11
20154 Milano MI
Italija
Spletna stran: www.qf11.it

Sumo societa cooperativa sociale/progetto Lab

Altobello

Via Altobello 9C, Mestre-Venezia
Italija
Spletna stran:
<https://www.sumonline.it/contatti/>
Via Forte Marghera, 151, 30173 Venezia VE,
Italija
Spletna stran: <https://www.labaltobello.org/>

The Magic Barn

Via Illirico 6A
20133 Milano
Nuova M4
Argonne
Italija
Spletna stran: <https://www.themagicbarn.it/>

The Village Coworking

The Village Coworking @ l'écoline
Chemin de la Venoge 7
1025 St Sulpice
Švica
Spletna stran: <https://thevillagecoworking.org/>

Work'n'Kid - Coworking mit Kind

Rigaer Str. 29d, Berlin F'hain
info@worknkid.de
Nemčija
Spletna stran: <https://www.worknkid.de/>

juggleHUB Coworking

Christburger Straße 23
10405 Berlin
Nemčija
Spletna stran: <https://jugglehub.de/>

Projekt št. **2021-1-IT02-KA210-SCH-000029425**

"Financirano s strani Evropske unije. Izražena stališča in mnenja so zgolj stališča in mnenja avtorja/-jev in ni nujno, da odražajo stališča in mnenja Evropske unije ali Evropske izvajalske agencije za izobraževanje in kulturo (EACEA). Zanje ne moreta biti odgovorna niti Evropska unija niti EACEA."

**Sofinancira
Evropska unija**